మానవ సంబంధాలు - వ్యక్తిత్వ వికాసం

వినయము

ప్రస్తుత కాలంలో ప్రపంచం ఓ కుగ్రామంగా మారింది. కాని మనుషులు మధ్య అంతరాలు పెరిగాయి. ప్రేమ, స్నేహం, అప్యాయత, ఆత్మీయత, అనురాగాలు తరుగుతున్నాయి. ఇది ఈనాటి ప్రపంచ మానవాళి ఎదుర్కొంటున్న అంతర్జాతీయ సమస్య. అందుకే మానవ విలువలు మళ్లీ వికసించాలనీ, మమతానురాగాలు వెల్లువై ప్రవహించాలని, అంతర్జాతీయ స్థాయిలో మానవ సంబంధాలపై చర్చలు, సదస్సులు, సమావేశాలు అన్ని దేశాలలో జరుగుతున్నాయి. నాణ్యమైన విద్యకావాలాంటూ ప్రపంచ దేశాలు అనేక పథకాలను రూపొందిస్తున్నాయి.

మనం కోరుకుంటున్న మానవ సంబంధాలకుమూలం వ్యక్తిత్వ వికాసం. ఎవరికి వారు వికాసం చెందే ప్రయత్నంలో ప్రపంచ మానవ సంబంధాలు మెరుగువుతాయి. వ్యక్తిత్వ వికాసానికి మూలమైన జీవన సూత్రాలలో వినయము ముఖ్యమైనది.

మనిషికి నిజమైన ఔన్నత్యాన్నికలిగించేది వినయం. ఎన్ని సంపదలున్నా, ఎంతవిద్యఉన్నా వినయంలేనివారికి సమాజంలో గౌరవముండదు. పైపెచ్చు వినయంలేకపోవడంతో బంధుమిత్రులతో విరోధాలురావటం, సాటివారిమధ్య అవమానాలకుగురవడం జరుగుతుంది.

వ్యక్తిలో అహంకారం, గర్వం, మదం వంటివి లేకపోవడమే వినయం. పెద్దలపట్లగౌరవం, గురువుపట్లభక్తి, సాటివారిపై ప్రేమాభిమానాలు కలిగిఉండటాన్ని వినయమంటాం. వినయవంతుడి జీవితం ఇతరులకు ఆదర్శప్రాయమవుతుంది.

తమకున్న భోగభాగ్యాలు, విద్య, సౌందర్యం, బంధుజనాల్ని చూసుకుని గర్వపడకుండాఉండటమే వినయవంతులలక్షణం. వినయంకలవాడే నిజమైనవిద్యావంతుడు, జ్ఞానవంతుడు. నిరాడంబరంగా జీవించడం, నిరాడంబరంగా మాట్లాడటం వినయవంతుడైనసజ్జనుడి లక్షణం. అందుకే వేమనయోగి

'అల్పుడెపుడు బల్కు నాడంబరముగాను
సజ్జనుండు బలుకు చల్లగాను
కంచు మ్రోగినట్టు కనకమ్ము మ్రోగునా
విశ్వదాభిరామ వినురవేమ'

అన్నాడు. మనుషుల్లో వినయాన్ని, అహంకారాన్ని కలిగించే విషయాలు ఒకటే కావడం విచిత్రం. ఏ అంశాలయితే బుద్ధిమంతుడికి వినయాన్ని కలిగిస్తాయో అవే అంశాలు బుద్ధిహీనుడికి అహంకారాన్ని కలిగిస్తాయి.

ధనమును విద్యయు వంశంబును
దుర్మతులకు మదంబొనరించును
సజ్జనులైనవారి కడకువయును
వినయమునివియెతెచ్చు నుర్వీనాథా

అంటాడు విదురుడు. రావాణుసురుడు, నరాకాసురుడు, మహిషాసురుడు, దుర్యోధనుడు వంటి వాళ్ళు వినయం లోపించి అహంకారంవల్ల నాశనమైనవాళ్ళే. వినయగుణానికి ప్రతీక భారతంలోని ధర్మరాజు. మహాభారతయుద్ధప్రారంభంలో ఇరుపక్షాల సేనలు సన్నద్ధులైనప్పుడు ధర్మరాజు శత్రుసేనలమధ్యనుండివెళ్ళి భీష్మ, ద్రోణ, కృప, శల్యుల పాదాలకు నమస్కరించివారి ఆశీర్వాదాన్ని అర్థిస్తాడు. ధర్మరాజు యొక్క వినయ పూర్వక ప్రవర్తనతో వారంతా ప్రసన్నులై ఆశీర్వదిస్తారు. వారి ఆశీర్వాదబలంతో యుద్ధంలో అఖండవిజయం సాధిస్తాడు.

'ధర్మోవివర్ధతి యుధిష్టిర కీర్తనేన' అందుకే వినయవంతుడైన ధర్మరాజుపేరు కీర్తిస్తేనే ధర్మం అభివృద్ధి చెందుతుందనేది పెద్దలవాక్యం.

పాండవమధ్యముడు, మహాపరాక్రమశాలి, అస్త్రశస్త్రవిద్యానిపుణుడైన అర్జునుడు కురుక్షేత్ర సంగ్రామ సమయంలో కర్తవ్యతామూఢుడై పరిపరివిధాలవాపోయి శ్రీకృష్ణునిపాదాలపైపడి

'శిష్యస్తేహం శాధిమాం త్వాం ప్రపన్నం।

నేను నీకుశిష్యుణ్ణి, నిన్నేశరణుపొందాను. కర్తవ్యాన్ని బోధించి శాసించమని వినయంగా శరణాగతుడై శ్రీకృష్ణపరమాత్మను వేడుకుంటాడు. అట్లా వినయంగా ఉన్నాడు కాబట్టే యుద్ధవిజయంతోబాటు ఆత్మజ్ఞానాన్ని పొంది శ్రీకృష్ణపరమాత్మ యొక్క విశ్వరూపసందర్శనం చేసుకోగలిగాడు.

వినయవంతుడైన మరోమహానుభావుడు ఆంజనేయస్వామి. శతయోజనవిస్తీర్ణమైన మహాసముద్రాన్ని సునాయా సంగాదాటిన పరాక్రమవంతుడైనప్పటికీ సీతమ్మతో మాట్లాడేటప్పుడు

మద్విష్టాశ్చ తుల్యాశ్చ సన్తితత్రవనౌకసః।
మత్తఃప్రత్యవీరః కశ్చిన్నాస్తిసుగ్రీవ సన్నిధౌ॥

అమ్మా-రావణాదిరాక్షసులనుచంపడానికి సుగ్రీవుడు కోట్లాదివానరసైన్యంతోవస్తున్నాడు. వారంతా బలపరాక్రమాలు కలిగిన వీరాధివీరులు. సుగ్రీవసైన్యంలో నాకంటే తక్కువవాళ్ళెవరూలేరు. అందరిలో నేనే అల్పుణ్ణి-వినయంగా విన్నవిస్తాడు ఆంజనేయస్వామి.

ప్రతివ్యక్తీ సుఖంగా ఆనందంగా జీవించాలనే కోరుకుంటాడు. అందుకోసం ఆయుర్దాయము, విద్య, కీర్తి, బలాన్నిఆశిస్తాడు. ఆనందమయ జీవితంలో ప్రధానమైన ఈ నాలుగు వినయం ఉన్నవాడికే లభిస్తాయంటుంది శాస్త్రం.

అభివాదనశీలస్య నిత్యంవృద్ధోపసేవినః।
చత్వారితస్యవర్ధంతే ఆయుర్విద్యాయశోబలమ్॥

వినయ విధేయతలతో ఎవరైతే తల్లిదండ్రులను, గురువులను, పెద్దలను సేవిస్తారోవారికే అవిలభిస్తాయి. పెద్దల ఆశీర్వాదబలం సర్వసౌఖ్యాలను సమకూరుస్తుంది.

వినయవంతుడైనవాడు సాటివారిలో గౌరవించబడతాడు. జగద్గురు ఆదిశంకరాచార్యులవారు ప్రశ్నోత్తరరత్న మాలికలో కఃపూజ్యో విద్వద్భి? విద్యాంసుల చేతకూడా పూజింపదగినవాడెవ్వడన్న ప్రశ్నకు 'సర్వదావినీతోయః' సదా సహజమైనవినయగుణం కలవాడని సమాధానం చెప్పారు. 'విద్యావినయేన శోభతే' మనకున్నటువంటి విద్యలుకూడా వినయంవల్లే శోభిస్తాయి.

నేను గొప్పవాణ్ణి-నేను ధన వంతుణ్ణి-నేను విద్యావంతుణ్ణి-నాతో సమానమైనవాడెవరు? - వినయంలేక ఈప్రకారం బింకాలుపలికేవాళ్ళు అసురభావయుక్తులు.అలాంటి వాళ్ళు తమ రజోగుణ, తమోగుణ ప్రభావంతో నశిస్తారు.

ఈ అనంతకోటి బ్రహ్మాండంలో ఈ భూగోళమెంతటిది? భూగోళంలో మనమెంత? మన సంపదెంత? మన విద్య ఎంతని ఒకసారి ఆలోచిస్తే అహంకారం తొలగి వినయవంతులవుతాం.

* * *